

IX EDYCJA

Konwent
Prawa Pracy

12 października 2016 r. | Warszawa

Wolters Kluwer

adwokat dr Artur Rycak, Uczelnia Łazarskiego

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę uregulowane są w:

- kodeksie pracy: art. 87-91 ,
- kodeksie postępowania cywilnego: art. 880-888,
- Konwencji MOP nr 95 dotyczącej ochrony pracy.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Konwencja MOP nr 95 (art. 8).

1. Potrącenia z płac będą dozwolone jedynie w warunkach i granicach przepisanych przez ustawodawstwo krajowe albo ustalonych przez umowę zbiorową lub orzeczenie rozjemcze.
2. Pracownicy powinni być informowani w sposób, jaki właściwa władza uzna za najodpowiedniejszy, o warunkach i granicach, w jakich takie potrącenia będą mogły być czynione.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Kodeks pracy dopuszcza następujące rodzaje dopuszczalnych potrąceń:

- 1) za pisemną zgodą pracownika - wszelkie należności pracodawcy i innych osób (tzw. potrącenie umowne),
- 2) bez zgody pracownika – tylko należności wymienione w art. 87 par. 1 k.p. (zasada numerus clausus).

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenie dzielimy na:

- 1) ustawowe,
- 2) umowne.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenie z kodeksu pracy a potrącenie z kodeksu cywilnego (art. 498) – potrącenie ustawowe.

Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenie z kodeksu pracy a potrącenie z kodeksu cywilnego.

Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej.

Potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499).

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Zarzut potrącenia według procedury cywilnej:

Zarzut potrącenia jest czynnością procesową polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia.

Zarzut ten jest formą dochodzenia roszczenia zrównaną w skutkach z powództwem. Podlega wymaganiom stawianym wobec pozwu co do określenia żądania, przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie oraz wskazania dowodów, w szczególności dokładnego określenia wierzytelności, jej wysokości, wykazania jej istnienia oraz wyrażenia woli potrącenia w celu wzajemnego umorzenia skonkretyzowanych wierzytelności.

(wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, I ACa 1200/15)

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Wyrok SN z 20 grudnia 2006 r. IV CSK 299/06

Procesowy zarzut potrącenia nie jest formą dochodzenia roszczeń, lecz środkiem obrony pozwanego. Z tego względu nie wywołuje w zakresie roszczenia nim objętego ani stanu sprawy w toku (lis pendens) ani też powagi rzeczy osądzonej (res iudicata). Potrącenie jest przede wszystkim instytucją prawa materialnego. Z tego względu ocena prawna zarzutu potrącenia jest kwestią prejudycjalną dla oceny zasadności powództwa, choć ta.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Nieuwzględnienie zarzutu potrącenia nie stoi na przeszkodzie w późniejszym dochodzeniu pozwem objętego tym zarzutem roszczenia. Uwzględnienie zarzutu potrącenia skutkuje natomiast umorzeniem wierzytelności do kwoty wierzytelności niższej i oddaleniem powództwa albo uwzględnianiem jego w niższej wysokości.

Sąd raz prawomocnie rozstrzygając o zasadności powództwa nie może w innym postępowaniu orzec odmiennie. W związku z czym uwzględnienie zarzutu potrącenia w prawomocnym orzeczeniu wywołuje ten skutek, że sąd w innym postępowaniu nie może ponownie uwzględnić "skonsumowany" zarzut potrącenia w procesie prawomocnie zakończonym, ani też uwzględnić powództwa o zasądzenie kwoty, która była przedmiotem skutecznie podniesionego zarzutu potrącenia

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Wierzytelności do potrącenia bez zgody pracownika:

- 1) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych;
- 2) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne;
- 3) zaliczki pieniężne udzielone pracownikowi;
- 4) kary pieniężne przewidziane w art. 108 k.p.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Tytuły wykonawcze

to tytuły egzekucyjne zaopatrzone w klauzulę wykonalności.

Klauzula wykonalności to postanowienie Sądu, które w przypadku orzeczeń sądowych jako tytułów egzekucyjnych jest wydawane bez spisywania sentencji – jest to klauzula („pieczęć”) na orzeczeniu z podpisem sędziego.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Tytułami egzekucyjnymi są:

- 1) orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;
- 2) orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;
- 3) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- 4) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrąceń dokonuje się po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Granice potrąceń:

- 1) w razie egzekucji świadczeń alimentacyjnych - do wysokości $\frac{3}{5}$ wynagrodzenia,
- 2) w razie egzekucji innych należności lub potrącania zaliczek pieniężnych - do wysokości połowy wynagrodzenia.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Granice potrąceń:

Potrącenia wierzytelności niealimentacyjnych i zaliczek nie mogą w sumie przekraczać połowy wynagrodzenia, a łącznie z potrąceniami wierzytelności alimentacyjnych - trzech piątych wynagrodzenia.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenia zaliczek

Kara pieniężna za jedno przekroczenie, jak i za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności, nie może być wyższa od jednodniowego wynagrodzenia pracownika, a łącznie kary pieniężne nie mogą przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia przypadającego pracownikowi do wypłaty, po dokonaniu potrąceń, o których mowa w art. 87 § 1 pkt 1-3.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Brak ograniczeń potrąceń w przypadku świadczeń alimentacyjnych dotyczy:

- nagród z zakładowego funduszu nagród,
- dodatkowego wynagrodzenie rocznego,
- należności przysługujące pracownikom z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Potrącenia

Potrąceń należności z wynagrodzenia pracownika w miesiącu, w którym są wypłacane składniki wynagrodzenia za okresy dłuższe niż 1 miesiąc, dokonuje się od łącznej kwoty wynagrodzenia uwzględniającej te składniki wynagrodzenia.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Kwoty wolne od potrąceń:

- brak takiej kwoty przy egzekucji świadczeń alimentacyjnych,
- minimalne wynagrodzenie za pracę – przy egzekucji świadczeń innych niż alimentacyjne,
- 75% minimalnego wynagrodzenia – przy potrącaniu zaliczek,
- 90% minimalnego wynagrodzenia – przy potrącaniu kar pieniężnych.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Kwoty wolne od potrąceń w przypadku pisemnej zgody pracownika na potrącenie:

- minimalne wynagrodzenie – w przypadku potrąceń należności na rzecz pracodawcy,
- 80% minimalnego wynagrodzenia – w przypadku innych potrąceń

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Obowiązki pracodawcy jako quasi organu egzekucyjnego - na wniosek wierzyciela na podstawie tytułu wykonawczego:

Potrąceń na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych pracodawca dokonuje również bez postępowania egzekucyjnego, z wyjątkiem przypadków gdy:

- 1) świadczenia alimentacyjne mają być potrącane na rzecz kilku wierzycieli, a łączna suma, która może być potrącona, nie wystarcza na pełne pokrycie wszystkich należności alimentacyjnych;
- 2) wynagrodzenie za pracę zostało zajęte w trybie egzekucji sądowej lub administracyjnej.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Obowiązki pracodawcy względem komorników

Do egzekucji z wynagrodzenia za pracę komornik przystępuje przez jego **zajęcie**.

Zajęcie jest dokonane z **chwilą** doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności (czytaj: pracodawcy).

Z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W egzekucji administracyjnej

Zajęcie wynagrodzenia za pracę jest **dokonane z chwilą doręczenia pracodawcy zawiadomienia o zajęciu.**

Zajęcie to zachowuje moc również w przypadku zmiany stosunku pracy lub zlecenia, nawiązania nowego stosunku pracy lub zlecenia z tym samym pracodawcą, a także w przypadku przejęcia pracodawcy przez innego pracodawcę

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Egzekucja administracyjna

Art. 72. § 1. Organ egzekucyjny dokonuje zajęcia wynagrodzenia za pracę przez przesłanie do pracodawcy zobowiązanego **zawiadomienia o zajęciu** tej części jego wynagrodzenia, która nie jest zwolniona spod egzekucji, na pokrycie egzekwowanych należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia należności w terminie i kosztami egzekucyjnymi. Organ egzekucyjny jednocześnie **wzywa pracodawcę**, aby nie wypłacał zajętej części wynagrodzenia zobowiązanemu, lecz przekazał ją organowi egzekucyjnemu aż do pełnego pokrycia egzekwowanych należności pieniężnych.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Egzekucja sądowa

Chwilą decydującą o zajęciu i powstaniu skutków zajęcia jest doręczenie pracodawcy będącemu dłużnikiem wierzytelności wezwania, a nie zawiadomienie pracownika będącego dłużnikiem.

Moment ten stanowi zarazem datę wszczęcia egzekucji.

Chwila powstania skutków wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę w stosunku do dłużnika może nastąpić wcześniej, jeżeli zawiadomienie o zajęciu doręczono mu przed powiadomieniem jego pracodawcy.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Zajęcie obowiązuje nadal, choćby po zajęciu nawiązano z dłużnikiem nowy stosunek pracy lub zlecenia albo choćby zakład pracy przeszedł na inną osobę, jeżeli osoba ta o zajęciu wiedziała.

Zajęcie ma ten skutek, że w stosunku do wierzyciela egzekwującego nieważne są rozporządzenia wynagrodzeniem przekraczające część wolną od zajęcia, dokonane po jego zajęciu, a także przed zajęciem, jeżeli wymagalność wynagrodzenia następuje po zajęciu.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Komornik wzywa pracodawcę, aby w granicach zajęcia nie wypłacał dłużnikowi poza częścią wolną od zajęcia żadnego wynagrodzenia, lecz:

- 1) przekazywał zajęte wynagrodzenie bezpośrednio wierzycielowi egzekwującemu (egzekucja bezpośrednia), zawiadamiając komornika o pierwszej wypłacie, albo
- 2) przekazywał zajęte wynagrodzenie komornikowi w wypadku, gdy do wynagrodzenia jest lub zostanie w dalszym toku postępowania egzekucyjnego skierowana jeszcze inna egzekucja, a wynagrodzenie w części wymagalnej nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych świadczeń wymagalnych.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Stosownie do okoliczności komornik może wezwać pracodawcę do przekazywania mu zajętego wynagrodzenia bezpośrednio.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Dokonując zajęcia wynagrodzenia za pracę, komornik wzywa ponadto pracodawcę, aby w ciągu tygodnia:

- 1) przedstawił za okres trzech miesięcy poprzedzających zajęcie, za każdy miesiąc oddzielnie, zestawienie periodycznego wynagrodzenia dłużnika za pracę oraz oddzielnie jego dochodu z wszelkich innych tytułów;
- 2) podał, w jakiej kwocie i w jakich terminach zajęte wynagrodzenie będzie przekazywane wierzycielowi;
- 3) w razie istnienia przeszkód do wypłacenia wynagrodzenia za pracę złożył oświadczenie o rodzaju tych przeszkód, a w szczególności podał, czy inne osoby roszczą sobie prawa, czy i w jakim sądzie toczy się sprawa o zajęte wynagrodzenie i czy oraz o jakie roszczenia została skierowana do zajętego wynagrodzenia egzekucja przez innych wierzycieli.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W egzekucji administracyjnej

Jednocześnie z przesłaniem zawiadomienia organ egzekucyjny wzywa pracodawcę, aby:

- a) w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia złożył za okres 3 miesięcy poprzedzających zajęcie, za każdy miesiąc oddzielnie, zestawienie otrzymanego w tym czasie wynagrodzenia zobowiązanego z wyszczególnieniem wszystkich jego składników,
- b) składał, w przypadku zaistnienia przeszkód do wypłacenia wynagrodzenia za pracę, oświadczenie o rodzaju tych przeszkód, a w szczególności podał, czy inne osoby roszczą sobie prawa do zajętego wynagrodzenia, czy i w jakim sądzie toczy się sprawa o to wynagrodzenie oraz czy i o jakie roszczenia została skierowana do tego wynagrodzenia egzekucja przez innych wierzycieli.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W razie **zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej**, w przypadku gdy wynagrodzenie nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych należności, **pracodawca dokonuje wypłat na rzecz sądowego albo administracyjnego organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia**, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - na rzecz organu, który dokonał zajęcia **na poczet należności w wyższej kwocie**, oraz niezwłocznie zawiadamia o zbiegu egzekucji właściwe organy egzekucyjne, wskazując datę doręczenia zawiadomień o zajęciach dokonanych przez te organy i wysokość należności, na poczet których zostały dokonane zajęcia, o czym komornik poucza pracodawcę, dokonując zajęcia

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej

W przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie ten sądowy albo administracyjny organ egzekucyjny, który **jako pierwszy dokonał zajęcia**, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - organ egzekucyjny, który dokonał zajęcia **na poczet należności w wyższej kwocie**.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Obowiązki pracodawcy:

Strona lub uczestnik postępowania zawiadamiają sądowy organ egzekucyjny o zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, wskazując datę dokonania każdego zajęcia i wysokość należności, na poczet których każde zajęcie zostało dokonane.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W razie rozwiązania stosunku pracy z dłużnikiem dotychczasowy pracodawca czyni wzmiankę o zajęciu należności w wydanym dłużnikowi **świadectwie pracy**, a jeżeli nowy pracodawca dłużnika jest mu znany, przesyła temu pracodawcy zawiadomienie komornika i dokumenty dotyczące zajęcia wynagrodzenia oraz powiadamia o tym komornika i dłużnika, przeciwko któremu toczy się postępowanie egzekucyjne.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Wzmianka w świadectwie pracy powinna zawierać oznaczenie komornika, który zajął należność, oraz numer sprawy egzekucyjnej, jak również wskazać wysokość potrąconych już kwot. Przesłanie zawiadomienia komornika ma skutki zajęcia należności dłużnika u nowego pracodawcy od chwili dojścia zawiadomienia do tego pracodawcy.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Nowy pracodawca, któremu pracownik przedstawi świadectwo pracy ze wzmianką o zajęciu należności, zawiadamia o zatrudnieniu pracownika pracodawcę, który wydał świadectwo, oraz wskazanego we wzmiance komornika. Jeżeli nowy pracodawca, któremu pracownik nie okazał świadectwa pracy, dowie się, gdzie pracownik był przedtem zatrudniony, obowiązany jest zawiadomić poprzedniego pracodawcę o jego zatrudnieniu, chyba że pracownik przedstawi zaświadczenie tego pracodawcy stwierdzające, że jego należności nie były zajęte.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Pracodawcy, który nie wykonał obowiązków określonych w art. 881 § 3 i 4, nie złożył w przepisany terminie oświadczenia przewidzianego w art. 882 albo zaniedbał przesłania dokumentów zajęcia wynagrodzenia nowemu pracodawcy dłużnika, stosownie do art. 884 § 2 i 3, **komornik wymierza grzywnę w wysokości do dwóch tysięcy złotych**. Grzywna może być powtórzona, jeżeli pracodawca nadal uchyla się od wykonania tych czynności w dodatkowo wyznaczonym terminie.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Jeżeli pracodawcą nie jest osoba fizyczna, grzywnie podlega pracownik lub wspólnik odpowiedzialny za wykonanie takiej czynności, a w razie niewyznaczenia takiego pracownika lub niemożności jego ustalenia - osoby uprawnione do reprezentowania pracodawcy. Jeżeli pracodawcą jest spółka cywilna, grzywnie podlega którykolwiek ze wspólników.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Pracodawca, który nie zastosował się do wezwania z art. 881 i 882 lub w inny sposób naruszył obowiązki wynikające z zajęcia bądź złożył oświadczenie przewidziane w art. 882 niezgodne z prawdą albo dokonał wypłaty zajętej części wynagrodzenia dłużnikowi, odpowiada za wyrządzoną przez to wierzycielowi szkodę.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W egzekucji administracyjnej

Jeżeli w czasie prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę zobowiązany przestał pracować u pracodawcy, u którego dokonano zajęcia wynagrodzenia, pracodawca ten niezwłocznie zawiadamia o tym organ egzekucyjny oraz we wzmiance o zajęciu wynagrodzenia w wydanym zobowiązanemu świadectwie pracy wskazuje organ egzekucyjny, numer sprawy egzekucyjnej i wysokość potrąconych już kwot.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

W egzekucji administracyjnej

Jeżeli nowe miejsce pracy zobowiązanego jest znane dotychczasowemu pracodawcy, pracodawca ten przesyła niezwłocznie dokumenty dotyczące zajęcia wynagrodzenia zobowiązanego nowemu pracodawcy i zawiadamia o tym organ egzekucyjny. Doręczenie tych dokumentów nowemu pracodawcy ma skutki prawne zajęcia wynagrodzenia zobowiązanego u tego pracodawcy.

Nowy pracodawca, któremu zobowiązany przedstawił świadectwo pracy ze wzmianką o zajęciu wynagrodzenia, zawiadamia niezwłocznie o zatrudnieniu dawnego pracodawcę oraz organ egzekucyjny.

Zmiana k.p.c.

Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Weszła w życie w tej części 8 września 2016 r.

Dodanie nowego art. 882 (1) k.p.c.

Kazus zbiegu egzekucji sądowej i adm.

adwokat dr Artur Rycak

Potrącenia z wynagrodzenia za pracę

Dziękuję za uwagę -:§)

>Lorem ipsum dolor
sit amet

Prezentujący

Data

Wolters Kluwer